

EL TURÓ DE L'HOME I LES AGUDES

Vallès Oriental

Des de la Plana del Coll pel Pla del Saüquet i retorn pel camí dels pous de neu.	
Distància	11,6 km
Desnivell acumulat	839 m
Nivell de dificultat	Fàcil
Data	28 de juny de 2020
Cartografia	Editorial Alpina: Montseny (1:25000)
Recursos consultats	«Els pous de neu i de glaç del Montseny, inventari per a una preservació» Joan López i Cortijo. «Monografies del Montseny» (visitada el juny 2020)
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/el-turo-de-lhome-i-les-agudes-52058466

Un itinerari més, d'entre les diverses opcions, per accedir als dos sostres orientals del Massís del Montseny. En aquesta ocasió pel vessant de migdia. Fàcil, per camins ben fressats i, en bona part, senyalitzats seguint el GR 5.2, excepte curts trams per camins evidents i fitats. A banda de coronar el Turó de l'Home i les Agudes, l'interès rau en visitar els pous de neu a l'obaga del Serrat dels Pous, carener entre els dos cims.

De l'aprofitament de la neu n'hi ha constància des de l'antigor arreu del món. Als Països Catalans des de mitjans del segle XVI fins a les acaballes del XIX es va desenvolupar una verdadera indústria frigorífica, basada en el comerç de la neu i el glaç naturals, afavorida per unes condicions climàtiques propícies: el període conegut com la Petita Edat de Gel. En resten vestigis en forma de pous de glaç, de neu i poues —més pròpiament anomenades congestes— escampats pel territori. La toponímia relacionada és abundosa. Especialment a les serralades on, per raons obvies, era més fàcil d'obtenir i conservar. Com la del Montseny que, a més, tenia l'avantatge de la proximitat a grans ciutats i al port de Barcelona. Per això se'n conserven restes repartides per tot el massís, però és el sector NW del serrat de les Agudes el que alberga el complex de pous i congestes més gran. Al tram comprés entre el coll de les Agudes i la Gronxada, en Joan López n'ha arribat a inventariar, entre congestes i pous, vint-i-sis. Orogràficament és un enclavament idoni: per sobre els 1300 metres i obac. La majoria es localitzen als anomenats emprius de les Agudes. Probablement aquest règim d'explotació comunal deuria influir en la seva profusió.

La tipologia constructiva varia molt: des senzills clots al terra amb un mur al llavi exterior —les congestes— fins a elements ben desenvolupats arquitectònicament. Als pous de glaç s'hi emmagatzemaven els blocs prèviament obtinguts per congelació en basses. Als de neu i a les congestes s'hi conservava la neu premsada. A les Agudes no s'hi localitzen pous de glaç, hi ha congestes, de forma cònica, i pous de neu cilíndrics amb parets de pedra seca. La neu es compactava en motlles i els blocs obtinguts era el que s'empouava.

Els tipus d'explotació del negoci variava molt d'un lloc a l'altre. Hi havia pous de propietat privada i empreses mercantils que els explotaven. Els dels emprius de les Agudes, almenys durant el segle XIX, eren explotats per companyies formades per pagesos del Veïnat de França de Fogars de Montclús, del Veïnat d'Amunt i de Vila-seca de Montseny. Al capdavant hi figurava l'amo de can Cervera (Montseny) com a encarregat de passar comptes i anotar meticulosament els jornals emprats per cada soci. En aquest mas es conserva abundant documentació relacionada.

L'ofici de nevater era temporer: els pagesos dels masos de la contrada, aprofitant les temporades de baixa activitat agrícola, es dedicaven aplegar, empouar i transportar la neu. Per exemple en la campanya de 1818 si arribaren a aplegar 23 homes.

La irrupció del procés d'obtenció glaç artificial apariat al canvi climàtic van anar convertint l'explotació nevatera en residual, fins a desaparèixer a la primera meitat

del segle XX. Si som bons observadors, pel mateix camí dels pous localitzarem diverses places de carboner, un altre dels oficis desapareguts. De tal forma que la producció de refrigeració i calefacció varen conviure durant centúries en aquestes contrades.

Accés

Per la BV-5114/GIV-5201 entre Sant Celoni i Viladrau, a l'alçada del pantà de Santa Fe, entre els punts quilomètrics 20 i 21, prenem la BV-5119 en direcció a la Costa de Montseny, el Turó de l'Home i Fontmartina. Podem aparcar a l'àrea d'esplai de la Plana del Coll, encara que aquest itinerari parteix d'una mica més amunt, passada la Font del Senglar.

La Font del Senglar (977m)

Seguint el GR 5.2, que ja no deixarem fins al cim, empenem la pista que mena al Baiés de la Costa i ca l'Agnès. Aviat creuem el Sot de Garralps on deixem la pista per una de més precària a mà dreta, en pujada. Poc més amunt l'abandonem per un sender a mà dreta. Bastant més enllà sortim a una altra pista —ramal de la del Baiés— tancada per un cademat, que seguim. Des d'aquí ja podem albirar el Turó de l'Home i el seu veí Puig Sesolles, fàcilment identificables per l'antic observatori i l'antena de telecomunicacions.

Poc més amunt, en un tancat revolt a mà dreta, rebutgem un sender a mà esquerra. Es tracta d'un camí marçaler, un dels utilitzats pels habitants d'aquest vessant del Montseny per adreçar-se al coll de Sant Marçal. La pista fineix al Corral del Deumal.

Corral del Deumal (1193m)

Pocs metres a la dreta del camí hi ha les ruïnes del que, a jutjar pel nom, hauria estat una construcció per guardar el ramat. Continuem per un sender ben fressat. A l'alçada d'una estaca indicadora del GR, surt a mà esquerra un caminet mig engolit pel falguerar. És el dels Matxos, pel que retornarem.

Entrem al Pla del Saüquet, cobert per un dens falguerar. Atenyem un clap de fageda on virem 90° a mà dreta (E) deixant a l'esquerra un camí que baixa al dels Matxos. Poc més enllà hauríem de trobar la font del Pla del Saüquet i, més endavant, les restes del primer pou de neu, el d'en Deumal però, probablement per l'espessor de la vegetació arbustiva, som incapaços de localitzar-los. Després d'una marrada i colzada prosseguim vers el N fins atènyer el coll.

Coll Sesbasses (1643m)

Hi ha qui creu, sense que s'hagi pogut documentar, que el nom podria tenir relació amb l'embassament per la producció de glaç. De fet hi havia uns clots que varen desaparèixer amb la construcció de la carretera a l'antiga base militar del Puig Sesolles. El camí al cim del Turó de l'Home és ben evident a mà dreta (SE).

Turó de l'Home (1706m)

Coronat per un vèrtex geodèsic, és considerat el sostre del Vallès Oriental. Hi ha l'edifici del que fou un observatori-refugi ideat per Artur Osona i l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques (ACEC) precursora del Centre Excursionista de Catalunya (CEC) i que es començà a construir el 1881. Els imprevistos varen ajornar-ne l'obertura fins al 1932 de la mà d'un altre soci del CEC, el Dr. Eduard Fontserè. L'observatori va estar en funcionament fins l'any 2001.

Retornem al coll on, per accedir al veí cim de les Agudes podem fer-ho continuant pel GR 5.2, però preferim carenejar pel Serrat dels Pous (NE), termenal entre els municipis de Fogars de Monclús i Montseny. Seguim un camí ben fressat i fitat que ens mena passar pel costat del Turó del Catiu d'Or i pel de l'Home Mort, superat el qual retrobem el GR i el coll Sacarbassa. Esquivem el puig homònim, atenyem el Coll de les Agudes i enfilem els darrers metres del segon objectiu.

Les Agudes (1706m)

Coronat per una creu. A banda de termenejar entre Fogars i Montseny (Vallès Oriental), també ho fa amb Arbúcies, de forma que és el sostre comarcal de la Selva. Retornem al coll.

Coll de les Agudes (1647m)

Cruïlla de camins. Per ponent hi arriba el del Coll Sesbasses i pel nord el de Sant Marçal. Per aquests dos hi discorre el GR 5.2. Per migdia ho fa el de la font de Passavets per la de Briançó. No prenem cap dels tres, sinó un entremig del de Sant Marçal i del de Sesbasses. No és senyalitzat, però ben fitat i fressat. El seguim baixant per l'obaga (SW).

El primer que localitzarem són cavitats còniques corresponents a les poues o congestes que més endavant s'alternaran amb els pous (els únics que hem identificat amb el corresponent waypoint). N'hi ha de restaurats i altres que no. Alguns queden apartats del camí, especialment els dos darrers coneguts com d'en Cervera. A partir d'aquí sortim sobre una pista que deixem aviat pel camí dels Matxos a mà esquerra. De seguir-la, ens menaria, amb bones llaçades, al Veïnat de França per la font de Gallina.

El camí dels Matxos és fàcil de seguir entre la fageda, però després sortim sobre un altre falguerar on la dificultat rau en saber on posem els peus, no pas perquè el camí no sigui fressat, sinó per la frondositat dels matolls.